

Spremljevalni program:

sreda, 28. junij 2023, ob 18. uri

Vodstvo po razstavi s kustosom in umetnikom

Kolofon razstave:

Erik Marvič: Izgubljeni dnevi

24. 5.–9. 7. 2023

Galerija Ivana Groharja

Loški muzej Škofja Loka

Zanj: Saša Nabergoj

Kustos: Boštjan Soklič

Oblikovanje: Žan Kobal

Jezikovni pregled: Ana Kodelja

Prevod: Mateja Žuraj

Tehnična ekipa: Vida Grah, Boris Krajnc, Branko Lampe

IZGUBLJENI DNEVI

Erik Mavrič

24. 5.–9. 7. 2023

Galerija Ivana Groharja

Kustos: Boštjan Soklič

V Galeriji Ivana Groharja se z dvema risarskima sklopoma predstavlja Erik Mavrič. Na ogled postavlja osem likovnih del, narisanih med letoma 2021 in 2023, od katerih jih je pol že prikazal na razstavi z naslovom *Dolgo črno poletje* v lapidariju Galerije Božidar Jakac v Kostanjevici na Krki. Preostala štiri (vsebinsko sorodna razstavljenemu sklopu v lapidariju) pa občinstvu prvič predstavlja prav v Škofji Loki.

Erik Mavrič je slovenski likovni javnosti poznan po redkih, a vedno vrhunsko domišljenih konceptualno monumentalnih razstavah (*Kdor besede špara, kruha strada ...*, *Metamorfoze*, *Nebo na zemlji*, *Connect the Dots to make sense*). Ustvarja ob vedno navzoči kritičnosti do družbenih anomalij, a ne zgolj kot pasivni opazovalec, temveč kot nekdo, ki mu je mar in ki (z umetniške pozicije) svojo vlogo znotraj družbe jemlje resno in jo aktivno osmišlja. Vsak Mavričev projekt zahteva celovit angažma, ki vključuje časovno komponento, povezano z vztrajnostjo in popolnim osredotočenjem.

Erik Mavrič v okviru razstave *Izgubljeni dnevi* raziskuje tematiko, ki ga okupira že vrsto let. Izbrano motivično snov preobraža v vizualne prispodobe – svojevrstne kode za razumevanje strukture obstoječega sveta. Prizorišča umetnikovih zgodb (po večini) spominjajo na prizore iz filmskih grozljivk B produkcije. V mračnih prizorih, temelječih na ekspresivni risbi z ogljem in efektnimi kompozicijskimi rešitvami, avtor interpretira svoja občutja sedanjosti in slutnje časa, ki prihaja. Preveva ga strah ob razslojenosti in odtujenosti človeške civilizacije, ki nezadržno potuje proti lastnemu koncu. Prek raziskovanj zgodovine in z uporabo mizanscene, izpolnjene z elementi devastirane (sodobne) urbane krajine, izpostavlja grožnje in materializira strahove, s katerimi se soočamo v primežu globalnih disharmonij. Erik Mavrič obravnava družbeno angažirane vsebine, s pričujočo razstavo pa se (nenamerno) dotakne tudi področja psihoanalize in, seveda, zgodovine kraja, kjer trenutno živi in ustvarja.

Pri Mavriču prepoznavamo elemente fantastičnega slikarstva in ekspresionizma, a je po sporočilnosti in izrazni neposrednosti popolnoma avtonomen in aktualen. Tudi tokrat je zanj izbor tehnike zelo pomemben del projekta: tehnika risbe z ogljem mu v polnosti omogoča kar najbolj prepričljivo podati želeno mračnost, s tem

pa skrivnostnost motivike, sestavljene iz veristično upodobljenih fragmentov predstavnosti in figuralnih zasnov; slednje ne izhajajo iz umetnikove podzavesti in sanj, temveč iz eksistencialne nuje po komentarju, sestavljenem iz kritiških pomislekov ob razmerah na globalnem nivoju (vojne, podnebne spremembe, migracije idr.) in iz filozofskih ugibanj o nadaljnji usodi naše civilizacije. Mavričeve »alegorije prihajajočih katastrof« niso obarvane z melanholijo, temveč z grotesknim humorjem, ki je svojevrstna povezovalna nit med izbranimi deli iz obeh ciklov. To ga povezuje z množico ustvarjalcev (tako na področju slikarstva, literature kot religioznih spisov z eshatološko vsebino) iz bogate zakladnice evropske in bližnjevzhodne kulturne zgodovine, ki so opisovali stanje sveta pred prerokovanimi apokalipsami in po njih (Hieronymus Bosch, Albrecht Dürer, Pieter Bruegel starejši, John Martin, Geoffrey Chaucer, Boccaccio, kanonični in apokrifni (nekanonični) teksti različnih teologov s področja Palestine in stare Judeje idr.).

V prvem prostoru Galerije Ivana Groharja nam Erik Mavrič predoča štiri slike iz cikla *Dolgo črno poletje*. Gre za topografsko nedoločljive apokaliptične podobe srhljivih futurističnih prizorišč, na katerih umetnik prek bizarnih figuralnih kompozicijskih zapletov in prepletov izpostavlja nove odnose človeškega bitja do časa in prostora. S prikazovanjem absurdnih situacij in enigmatičnih gagov sliko spremeni v »distopični ekran«. Od znane krajine se odmakne in jo (z namero po globljem spoznanju vzrokov za absurd, do kakršnega je pripeljal človek samega sebe) mojstrsko pretvori in vizijo prihodnjega sveta, izpolnjenega z materialnimi ostanki civilizacije. Slikarski prostor je pomemben nosilec vsebine in je enakovreden človeškim, polčloveškim, androidnim junakom, ki v Mavričevih pripovedih nastopajo. O njih umetnik ne pove dosti, razlago prepušča gledalcu. Ne vemo, ali si želijo iz opustošenih predelov oditi ali ne. Nekateri se otopelo prepuščajo raznoraznim zagonetnim opraviлом, drugi spet bežijo po visokih lestvah in čudnih, maku podobnih cvetovih proti nebu (mogoče odrešenju?). Zdi se nam, da se mnogi preobražajo v nova bitja, drugačna, morda ne več človeška. Največkrat so nekje v daljavi, brez vidnih obrazov. Najbolj nenavadni so osebki, ki po nebu potujejo z baloni; med njimi izstopa lik s kvazi kardinalskim pokrivalom in širokim krilom. Tudi v natančno narisani arhitekturi prepoznavamo množstvo

originalnih fantazijsko-hibridnih stavbnih elementov v kapničastih prepletih, kot so npr.: stolpiči (arhitekturni hibridi med falično štrlečimi stalagmiti in sumerskimi terasastimi svetišči z vrhnjimi zaključki v obliki stožcev, nemalokrat v kombinaciji z organskim stebriščnim ovojem); ostrorobi obeliski ali stolpi, spominjajoči na cerkvene zvonike oz. minarete; preprosta (vertikalno členjena) geometrijska arhitektura; bivalne komore (pokrovi) v obliki zgornjih delov avtomobilskih karoserij in na pol zariti (pogreznjeni) avtomobili v tleh; ostanki neznane civilizacije v oblikah viaduktov betonskih avtocestnih ograj, vijug in daljnovodov; motne vodne ali floralne površine (po vsej verjetnosti uničene z radiacijo); leteči in lebdeči meteoriti, nadzemska svetlobnost, oblaki, dramatično dogajanje na nebu.

V ciklu *Dolgo črno poletje* Mavrič svojo risarsko ekspresijo idealno združi z monumentalnim kompozicijskim okvirjem in nenazadnje z zanj izbranim velikim formatom slike, morda v daljnem »sorodu« s srednjeveškimi krilnimi gotskimi oltarji, ki v okviru sakralne umetnosti in krščanske ikonografije neposredno ali posredno predočajo prizore z apokaliptično vsebino (primer: Matthias Grünevald – Isenheimski oltar, prizor *Skušnjave sv. Antona*).

V drugem prostoru Galerije Ivana Groharja nam Erik Mavrič predstavlja štiri podobe iz še nastajajočega cikla *Izgubljeni dnevi*, v katerih se prek prispodob naveže na slovenske kmečke punte (upor Matije Gubca), vendar starodavne podobe zamenja s sodobnejšimi. V ciklu *Dolgo črno poletje* vzdušje določa z uporabo temotnih nians med črno in belo, v novejšem ciklu pa podlago rahlo posvetli (porumeni). Tudi novejša dela iz cikla *Izgubljeni dnevi* (ki se pravzaprav začne z istoimensko podobo v ciklu *Dolgo črno poletje*) večinoma prikazujejo dogajanja sredi opustošenih urbanih ali naravnih krajin, nastlanih z industrijskimi strukturami (zavržene avtomobilske pnevmatike) in opuščenimi objekti, ki predstavljajo propad, zaton civilizacije in minljivost (vanitas). Razlika med cikloma je opazna pri podajanju krajine. V starejšem je upodobljena krajina izrazito fantastična (gigantsko rastje, surrealistična arhitektura), v zadnjem pa jo umetnik (formalno reducirano) vsebinsko poveže z dogodki iz zgodovine, pri katerih spremeni le prostorski okvir, rezerviran za zgodbo. V ciklu *Dolgo črno poletje* je več namenskih figuralnih deformacij in

alogizmov opaznih pri figuraliki, več je surrealističnih detajlov (motiv glav, v katere se zabijajo kladiva v sliki *Ena solza je dovolj*, nato v delih *Prenehanje premikanja*, *Izgubljeni dnevi*).

Mavričeva reinterpretacija dramatičnih dogodkov izpred stoletij v sklopu *Izgubljeni dnevi* je alegorija, ki se verodostojnosti prikaza zgodovinskih dejstev še najbolj približa v motivu mučenja (obešanje, kastracija, rezanje vratu) – nedvomno ultimativnem prikazu nasilja. Z učinkovito, v osnovi preprosto, a neposredno risbo nam Mavrič izriše svoje videnje krvavih dogodkov iz druge polovice 16. stoletja – eksekucij vodij kmetskih upornikov s strani plemstva. Mavrič z motiviko obeh sklopov na slovensko likovno prizorišče prinaša sintezo fantazmagorije in groteske, vzpostavlja dialog s tradicijo evropskega fantastičnega slikarstva in samorefleksivno komentira pojavnost okoli sebe. V prenesenem pomenu umetnik upodablja upor zoper maligne pojave v družbi, ob tem pa izraža svojo željo po temeljitih spremembah le-te.

Razstava *Izgubljeni dnevi* ni zgolj umetniška ekspresija, je refleksija sodobnega sveta – univerzuma lažne resničnosti, globalnega nadzora in perfidnih tehnik za manipulacije vseh vrst. Likovna dela Erika Mavriča nas kličejo, da jim prisluhnemo, jih analiziramo in ponotranjimo z namenom, da se predramimo in odvržemo spone, ki nas oklepajo.

Slika iz cikla Dolgo črno poletje, ki prikazuje apokaliptično podobo, ki se navezuje na slovenske kmečke punte (upor Matije Gubca), vendar starodavne podobe zamenja s sodobnejšimi.

Erik Mavrič (1979) je sodobni vizualni umetnik, ki se prvenstveno izraža v mediju risbe. Študiral je slikarstvo na Akademiji za likovno umetnost in oblikovanje v Ljubljani, kjer je leta 2004 diplomiral, leta 2009 pa tudi magistriral. V času študija je prejel študentsko Prešernovo nagrado in leta 2012 posebno priznanje strokovne žirije na 16. slovenski kiparski razstavi. Svoje delo je predstavil na več samostojnih razstavah, med drugim v Galeriji Krško (2014), galeriji DoubleRoom arti visive v Trstu (2018) in Galeriji Alkatraz v Ljubljani (2018) ter na številnih skupinskih predstavitvah. Trenutno živi in dela v okolici Krškega.